

Nr 79.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49 m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkterna 58, 97 och 125 samt 59, 98 och 126) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1948/49 beräkna

dels följande anslag, nämligen

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

Arméns delfond, förslagsanslag	kronor 21 122 000
Marinens delfond, förslagsanslag	» 7 488 000
Flygvapnets delfond, förslagsanslag	» 12 481 000

dels till Armén: Befästningars underhåll m. m. ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor, dels till Marinen: Befästningars underhåll m. m. ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, dels ock till Flygvapnet: Befästningars underhåll m. m. ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 157, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 5 mars 1948, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll förordade grunder för redovisning och underhåll av befästningar och bergrum ävensom av övnings- och skjutfält samt flygfält, dels godkänna vid nämnda statsrådsprotokoll såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49, dels ock för budgetåret 1948/49 under fjärde huvudtiteln anvisa följande anslag, nämligen

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

Arméns delfond, förslagsanslag	kronor 18 872 000
Marinens delfond, förslagsanslag	» 6 898 000
Flygvapnets delfond, förslagsanslag	» 12 005 000
Befästningars delfond, förslagsanslag	» 6 030 000

Befästningsanläggningar och ett stort antal i berg insprängda förråd, verkstäder m. m. ha hittills icke upptagits till redovisning å försvarets fastighetsfond. Under tiden för den förstärkta försvarsberedskapen ha ett stort antal dylika anläggningar tillkommit. Anläggningsvärdet per den 1 juli 1946 av de i fastighetsfonden invärderade befästnings- och bergrumsanläggningarna upp-

går till nära 100 miljoner kronor, medan motsvarande värde för dylika anläggningar, som icke invärderats i fonden, uppgår till inemot 400 miljoner kronor.

1946 års militära fastighetsutredning har nu föreslagit, att såväl befästningar som i fastighetsfonden icke invärderade bergrumsanläggningar skola invärderas i fonden och — med undantag för vissa befästningar å flygfälten, som böra redovisas å flygvapnets delfond — upptagas till redovisning å en särskild delfond, förslagsvis benämnd befästningars delfond. Till den nya delfonden skulle enligt utredningens förslag överföras å övriga delfonder redan redovisade befästningar och bergrumsanläggningar med tillhörande markområden och byggnader, varjämte till redovisning å delfonden skulle upptagas i fastighetsfonden icke invärderade befästningar och bergrumsanläggningar med tillhörande markområden och byggnader. Anläggningar, som redan täckts med å driftbudgeten anvisade medel, borde enligt utredningens mening redovisas såsom i sin helhet avskrivna. Mot det av utredningen framlagda förslaget har departementschefen intet haft att erinra. Departementschefen har således förordat, att från och med ingången av budgetåret 1948/49 under försvarets fastighetsfond inrättas en ny delfond, benämnd befästningars delfond, för redovisning i enlighet med utredningens förslag av försvarets befästningar och bergrumsanläggningar med undantag av vissa å flygfälten belägna befästningsanläggningar, som böra upptagas till redovisning under flygvapnets delfond. I enlighet med utredningens förslag borde vidare de anläggningar av här ifrågakarande karaktär, som bekostats av å driftbudgeten anvisade medel, redovisas såsom helt avskrivna.

För underhåll av befästningar och bergrumsanläggningar ha medel hittills beräknats såväl under den i staten för fastighetsfonden upptagna anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. som under försvarsgrenarnas anslag till befästningars underhåll m. m. och till drivmedelsförråd. För underhåll av dylika anläggningar ha för budgetåret 1947/48 anvisats sammanlagt 2 257 000 kronor, motsvarande 0,45 % av det totala anläggningsvärdet. Särskild norm för beräkning av ifrågakarande underhållskostnader har hittills saknats. Fastighetsutredningen har föreslagit, att reparations- och underhållskostnaderna för befästningar och bergrum skola beräknas i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som bergrum bör tillämpas en gemensam underhållskvot beräknad till 0,5 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946. Med ett anläggningsvärde av i runt tal 500 miljoner kronor skulle, därest den sålunda förordade procentsatsen tillämpas, ett belopp av 2 500 000 kronor komma att stå till förfogande för underhåll av befästningar och bergrum. Departementschefen har för egen del ansett sig böra tillstyrka utredningens förslag. I likhet med utredningen förutsätter departementschefen emellertid, att frågan om en eventuell jämkning av procentsatsen framdeles, sedan närmare erfarenheter av underhållskostnaderna erhållits, skall kunna upptagas till förnyad prövning. Någon uppdelning av underhållsmedlen i särskilda i fondens stat upptagna delposter har icke ansetts erforderlig.

Departementschefen har förordat, att kostnaderna för avlöning av viss icke-

ordinarie personal vid kustartilleriförsvarens fortifikationsförvaltningar från och med budgetåret 1948/49 bestridas från marinens avlöningsanslag. Departementschefen avser att under sistnämnda anslag beräkna erforderliga medel för ändamålet.

För underhåll av baracker ha hittills beräknats medel under anslagen till befästningars underhåll. Utredningen har ansett, att de baracker, som efter ingången av budgetåret 1948/49 fortfarande skola kvarstå och utnyttjas för försvarsändamål, böra upptagas till redovisning å fastighetsfonden. Medel för underhåll av dessa baracker skulle således beräknas under anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. Övriga baracker borde enligt utredningens mening försäljas eller rivs och medel för underhåll icke anvisas efter den 1 juli 1948. Fortifikationsförvaltningen har förklarat att, då beslut angående barackernas slutliga disposition icke syntes kunna erhållas före budgetårsskiftet, medel för underhåll av icke invärderade baracker borde anvisas jämväl för nästa budgetår. Med hänsyn härtill har departementschefen i staten för fastighetsfonden för nästa budgetår beräknat medel för underhåll av ifrågavarande i fastighetsfonden icke invärderade baracker.

Övnings- och skjutfälten samt flygfälten med därå befintliga jordbruks- och skogsfastigheter upptogos vid inrättandet av försvarsväsendets fastighetsfond till redovisning å fonden. Beträffande redovisningen av dessa markområden har fastighetsutredningen icke för närvarande ifrågasatt annan förändring än att flygfälten med tillhörande anläggningar borde redovisas å en särskild delpost under flygvapnets delfond. Mot utredningens ifrågavarande förslag har departementschefen intet haft att erinra.

Inkomster av övnings- och skjutfält samt flygfält med däri ingående jordbruks- och skogsfastigheter redovisas för närvarande såväl under den i staten för fastighetsfonden upptagna inkomstiteln Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och arrenderade markområden som under titeln Diverse inkomster. Utredningen har förordat, att samtliga hithörande inkomster skola upptagas till redovisning under en särskild inkomstitel. Under de olika delfonderna borde härvid upptagas särskilda delposter för inkomster av jordbruksfastigheter, inkomster av skogsfastigheter och övriga inkomster, varjämte under flygvapnets delfond inkomster av flygfält borde redovisas under en särskild delpost. Riksräkenskapsverket har ansett, att inkomster av övnings- och skjutfält borde redovisas under en inkomstitel, benämnd Inkomster av övnings- och skjutfält samt att inkomster av flygfält borde redovisas under inkomstiteln Diverse inkomster. Departementschefen har för egen del funnit sig kunna biträda riksräkenskapsverkets förslag, vilket dock synts böra genomföras först från och med budgetåret 1949/50.

För bestridande av underhållskostnaderna beträffande övnings- och skjutfälten ha hittills anvisats medel under anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. Någon särskild norm för beräkning av dessa underhållskostnader har icke funnits. Utredningen har föreslagit, att underhållet av byggnadsbeståndet å de å övnings- och skjutfälten befintliga arrendegår-

darna, sedan byggnaderna genom engångsanslag satts i skick, skall åvila arrendatorerna. Härigenom skulle särskilda medel för underhåll av dessa byggnader icke behöva beräknas. Engångsanslagen för iståndsättning skulle enligt utredningens förslag anvisas under en femårsperiod. Utan att nu taga ställning till i vilken takt utredningens förslag bör genomföras har departementschefen funnit sig kunna i princip tillstyrka detsamma. Departementschefen har även anslutit sig till utredningens förslag, att de å övningsfälten befintliga uthyrningsbostäderna skola upptagas till redovisning såsom kasernfastigheter och underhållas på samma sätt som dylika fastigheter.

Kostnaderna för underhållet av övnings- och skjutfälten omfatta utgifter för vägunderhåll, kostnader för jordbruket och skogsbruket, avlöningar m. m. Någon norm för beräkning av dessa kostnader kan enligt utredningens mening icke fastställas. Utredningen har därför förordat, att kostnaderna liksom hittills bestämmas efter uppskattning för varje särskilt budgetår. Mot vad utredningen sålunda föreslagit har departementschefen intet haft att erinra.

För bestridande av kostnaderna för underhållet av flygfälten ha enhetliga normer hittills saknats. Utredningen har föreslagit, att ifrågavarande underhållskostnader skola beräknas i viss relation till anläggningsvärdet, varvid för flygfälten med därå befintliga rullbanor och andra för flygverksamhetens bedrivande omedelbart avsedda anordningar bör tillämpas en underhållskvot av 1,5 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946, medan underhållskvoten för å flygfälten befintliga befästningsanläggningar (flygplanvärn och flygplanvägar) bör beräknas efter samma kvot, som föreslagits beträffande befästningar, eller 0,5 %. De sålunda förordade grunderna för beräkning av underhållskostnaderna för flygfälten har departementschefen funnit sig kunna godtaga. Departementschefen har beräknat ifrågavarande underhållskostnader enligt angivna grunder.

I enlighet med utredningens förslag böra, framhåller departementschefen, framdeles under den i staten för fastighetsfonden upptagna anslagsposten till reparations- och underhållskostnader upptagas särskilda delposter, avseende dels löpande underhåll av övningsfält m. m., dels iståndsättning av jordbruksfastigheter. Under flygvapnets delfond bör dessutom upptagas en särskild delpost för underhåll av flygfält m. m.

Enligt departementschefens förslag skulle jämväl marinens hamnanläggningar undantagas från den procentuella beräkningsmetod som användes för beräkning av underhållet av huvuddelen av försvarets fastighetsbestånd. Underhållsmedel för dessa anläggningar skulle således framdeles fastställas efter individuell uppskattning och medel anvisas å särskild delpost under förenämnda anslagspost till reparations- och underhållskostnader m. m.

Rörande detaljberäkningen av medelsbehovet under anslagsposterna till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns, marinens och flygvapnets delfonder för budgetåret 1948/49 får utskottet hänvisa till propositionen (s. 26—35).

I det föregående har föreslagits, att per den 1 juli 1948 skall inrättas en särskild delfond under försvarets fastighetsfond för redovisning av befästningar och bergrum med tillhörande markområden och byggnader. Till den nya delfonden, benämnd Befästningars delfond, skola till en början överföras i berg insprängda anläggningar med ett anläggningsvärde av cirka 100 miljoner kronor, vilka anläggningar redan äro invärderade å fastighetsfonden. Vidare skola till redovisning å delfonden upptagas i fastighetsfonden icke invärderade befästnings- och bergrumsanläggningar med ett anläggningsvärde av cirka 380 miljoner kronor. Departementschefen har härvid förutsatt, att de till ett anläggningsvärde av 20 miljoner kronor uppskattade befästningarna å flygfälten (flygplanvägar och flygplanvärn) skola upptagas till redovisning å flygvapnets delfond.

Såsom av det föregående framgår har departementschefen tillstyrkt 1946 års militära fastighetsutrednings förslag att för underhåll av befästningar och bergrum tills vidare skall tillämpas en gemensam underhållskvot, beräknad till 0,5 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946. Enligt de av utredningen från förvaltningsmyndigheterna införskaffade uppgifterna uppgår anläggningsvärdet per den 1 juli 1946 av de befästningar och bergrumsanläggningar, som kunna komma i fråga för redovisning å befästningars delfond, till i runt tal 480 miljoner kronor. Det med tillämpning av förenämnda procentsats uträknade underhållsbeloppet uppgår sålunda till $(0,5 \% \times 480\ 000\ 000 =) 2\ 400\ 000$ kronor. Till detta belopp böra enligt departementschefen läggas medel för underhåll av i fastighetsfonden icke invärderade baracker samt för bergrensnings- och förstärkningsarbeten i vissa ammunitionsförråd. För underhåll av baracker har departementschefen, i avvaktan på beslut rörande det slutliga utnyttjandet av de från den förstärkta försvarsberedskapen kvarstående barackerna, beräknat ett belopp av 400 000 kronor. Bergrensnings- och förstärkningsarbetena ha kostnadsberäknats till sammanlagt 3 000 000 kronor, varav 875 000 kronor beräknats för innevarande budgetår. Enär arbetena äro erforderliga ur säkerhets-synpunkt, ha medel för ändamålet ansetts böra anvisas även för nästa budgetår. För ändamålet har beräknats ett belopp av 800 000 kronor.

Vid bifall härtill ha särskilda anslag för befästningars underhåll m. m. ansetts icke längre bliva erforderliga.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet under rubrikerna Avsättning till värdeminskningskonto samt Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ävensom uppskattningen av Inkomster och Överskott hänvisas till propositionen (s. 38—43).

Utskottet. Enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag skulle per den 1 juli 1948 inrättas en ny delfond under fastighetsfonden, benämnd Befästningars delfond, för redovisning av befästningar och bergrumsanläggningar med undantag dock av vissa å flygfälten befintliga befästningsanläggningar, som skulle upptagas till redovisning under flygvapnets delfond. Utskottet finner för-

slaget i fråga lämpligt och tillstyrker detsamma. Mot uppskattningen av reparations- och underhållskostnaderna för ifrågavarande anläggningar, vilka kostnader föreslagits skola beräknas i viss relation till anläggningsvärdet, har utskottet icke något att erinra. Utskottet vill framhålla, att vid bifall till förslaget om inrättande av nämnda delfond särskilda anslag för befästningars underhåll, vilka i årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, uppförts med beräknade belopp, icke längre bliva erforderliga. Jämväl de framlagda principförslagen rörande redovisning och beräkning av underhållskostnader för övnings- och skjutfält samt flygfält m. m. synas kunna godtagas.

Vid sin granskning av den verkställda beräkningen i övrigt av den av Kungl. Maj:t föreslagna staten för försvarets fastighetsfond för nästa budgetår har utskottet icke funnit något härvidlag vara att erinra. Utskottet tillstyrker alltså det framlagda statförslaget, dock med den redan av föregående års riksdag påtalade formella ändringen att rubriken Överskott att tillföras riksstaten bör utbytas mot Överskott att tillföras riksstatens driftbudget.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 5 mars 1948 förordade grunder för redovisning och underhåll av befästningar och berggrum ävensom av övnings- och skjutfält samt flygfält;

b) godkänna bilagda förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49 (*bilaga*);

c) till *Ersättning till försvarets fastighetsfond* för budgetåret 1948/49 under fjärde huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen under

Arméns delfond	kronor	18 872 000
Marinens delfond	»	6 898 000
Flygvapnets delfond	»	12 005 000
Befästningars delfond	»	6 030 000

Stockholm den 23 april 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 80.

Förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49.

Inkomster.		Kronor
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:</i>		
1. Arméns delfond	18 872 000	
2. Marinens delfond	6 898 000	
3. Flygvapnets delfond	12 005 000	
4. Befästningars delfond	6 030 000	43 805 000
<i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden:</i>		
1. Arméns delfond	2 200 000	
2. Marinens delfond	700 000	
3. Flygvapnets delfond	430 000	3 330 000
<i>C. Diverse inkomster:</i>		
1. Arméns delfond	404 000	
2. Marinens delfond	750 000	
3. Flygvapnets delfond	120 000	
4. Befästningars delfond	1 000	1 275 000
	Summa	48 410 000
Utgifter.		
<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:</i>		
1. Arméns delfond	9 842 000	
2. Marinens delfond	3 328 000	
3. Flygvapnets delfond	3 170 000	
4. Befästningars delfond	3 600 000	19 940 000
<i>B. Avsättning till värdeminskningskonto:</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	2 790 000	
2. Marinens delfond, förslagsvis	830 000	
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	3 120 000	
4. Befästningars delfond, förslagsvis	1 000 000	7 740 000
<i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	1 074 000	
2. Marinens delfond, förslagsvis	400 000	
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	795 000	
4. Befästningars delfond, förslagsvis	1 000	2 270 000
<i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:</i>		
1. Arméns delfond	7 770 000	
2. Marinens delfond	3 790 000	
3. Flygvapnets delfond	5 470 000	
4. Befästningars delfond	1 430 000	18 460 000
	Summa	48 410 000